

Reykjavík, 21. maí 2024

Þingmál nr. 899

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu vindorku á Íslandi

Flugfélagið Geirfugl ehf. sendi Skipulagsstofnun í október 2020 umsögn um framlagða tillögu Mannvits dagsetta í september 2020 að matsáætlun vegna mats á umhverfisáhrifum allt að 200 MW vindorkugarðs á Mosfellsheiði. Í umsögninni voru settar fram ábendingar vegna takmarkaðrar umfjöllunar um þörf á mati á áhrifum á flugtengda starfsemi. Því miður virðast þær ábendingar að mestu eiga við um tillöguna sem nú er lögð fram og virðist að mestu sneiða hjá þeim atriðum sem lúta að flugöryggi.

Umfjöllun tillögunnar og greinargerðar með henni er mjög rýr hvað varðar möguleg áhrif vindmyllugarða á flugöryggi og áhrif á flugstarfsemi. Sú rýra umfjöllun sem þar er að finna lítur að því er virðist einkum að hæð mannvirkjanna en ekki öðrum umhverfislegum áhrifum hvað flugöryggi varðar. Því er rétt að ítreka fyrri ábendingar og athugasemdir félagsins sem jafnframt koma fram í athugasemdum við þingmál nr. 900. Þótt athugasemdirnar hafi upphaflega verið settar fram varðandi fyrirhugaðan vindmyllugarð á Mosfellsheiði eiga sömu athugasemdir að einhverju eða öllu leyti við um fleiri staðsetningar sem raskað geta flugöryggi verulega.

Umfjöllun Mannvits um flugöryggi

Í tillögu Mannvits er aðeins fjallað lítillega um flugöryggi. Þar er vísað til þess að greina þurfi áhrif á flugleiðir um þetta svæði. Að öðru leyti virðist helsta áhyggjuefni skýrsluhöfundar varðandi flugöryggi snúa að því hvort þörf verði á að koma fyrir viðvörunarljósum á mannvirkjunum.

Vindorkugarður innan skipulagðs æfingasvæðis fyrir flug

Svo virðist sem höfundar matstillögunnar hafi verið algjörlega ómeðvitaðir um að loftrýmið fyrir ofan fyrirhugaðan vindorkugarð, sem og svæðið þar í kring, er skilgreint æfingasvæði fyrir kennslu- og einkaflug. Svæðið er kallað Austursvæði og auðkennt á kortum sem aðgengileg eru m.a. í flugmálahandbók útgefinni af Samgöngustofu.

Hér er um að ræða helsta æfingasvæði flugskóla á suðvesturhorninu, sem illmögulegt er að flytja til. Við æfingar í svæðinu þurfa flugvélar að halda sig undir efri mörkum svæðisins til að forðast að fljúga inn í stjórnað loftrými en jafnframt að geta gert ýmsar æfingar sem krefjast svigrúms til töluverðrar lækkunar í hæð á sama tíma og fyllsta öryggis er gætt varðandi hindranir. Innan æfingasvæðisins er jafnframt loftrými í kringum flugvöllinn á Sandskeiði en þar fara fram landingaræfingar, auk þess sem Svífflugfélag Íslands rekur sína starfsemi á Sandskeiði. Almennt fara því aðrar æfingar en landingaræfingar fram yfir og í næsta nágrenni við það svæði sem afmarkað hefur verið í hugmyndum um vindorkugarð á Mosfellsheiði.

Æfingasvæðið er skilgreint frá jörðu upp í 3.000 feta hæð yfir meðalsjávarmáli (um 914 m) en þar fyrir ofan tekur við stjórnað aðflugssvæði fyrir Reykjavíkflugvöll. Til samanburðar segir í matstillögu Mannvits, kafla 3.2.1, að gera megi ráð fyrir að vindmyllur verði 150 – 200 m á hæð miðað við spaða í efstu stöðu en svæðið sjálft er skv. upplýsingum í kafla 5.1.1 í um 300 m yfir sjávarmáli. Því má reikna með að vindmyllur teygi anga sína í um 500 m hæð yfir sjávarmáli sem samsvarar um 1.640 feta hæð.

Það er því augljóst að tilkoma vindorkugarðs á þessu svæði mun í reynd eyðileggja eitt helsta æfingasvæði kennslu- og einkaflugs á suðvesturhorni landsins.

Flugleiðir og önnur flugumferð yfir svæðinu

Þrátt fyrir að á svæðinu séu ekki skipulagðar flugleiðir undir 3.000 feta hæð yfir meðalsjávarmáli er það ekki sérstök vísbending um að þar sé ekki umtalsverð eða mikil flugumferð. Á Íslandi er almennt ekki um skipulagðar, afmarkaðar sjónflugsleiðir að ræða heldur velja flugmenn sér flugferil í samræmi við þarfir og aðstæður hverju sinni. Vegna landfræðilegra aðstæðna er algengt að flogið sé í gegnum Austursvæði á leið á Þingvelli eða á Suðurland. Algeng viðmið til að tryggja aðskilnað í sjónflugi eru meðal annars Nesjavallavegurinn og rafllínur í nágrenni hans. Þá eru í næsta nágrenni við matssvæðið bæði skráðir og óskráðir lendingarstaðir sem geta reynst mikilvægir fyrir flugöryggi ef eitthvað bregður útaf. – og tilkoma vindorkugarðsins gæti haft neikvæð áhrif á.

Skipulagðar sjónflugsleiðir inn- og út úr flugstjórnarsviði Reykjavíkurflugvallar liggja m.a. um flugvöllinn í Mosfellsbæ, um Langavatn á Hólmsheiði og Vífilstaði en eftir að þessum leiðum sleppir fljúga flugvélar í sjónflugi gjarnan í gegnum Austursvæði eða um Mosfellsheiði, sem og á leið sinni inn til Reykjavíkur.

Vegna fjalla í nágrenni höfuðborgarsvæðisins eru aðstæður og skýjafar afar breytilegar og því mikilvægt fyrir flugöryggi að ekki verði reistar frekari hindranir á svæðinu. Þegar of lágskýjað er yfir Hellisheiði er oft bjartara yfir Þingvöllum og Mosfellsheiði og því fært í sjónflugi þá leiðina. Hætt er við að vindorkugarður hafi verulega skerðingu í för með sér á flugöryggi hvað þetta varðar. Uppsetning viðvörunarljósa á slík mannvirki er mikilvæg en breytir litlu til að koma til móts við fyrirsjáanlega skerðingu á flugleiðum sem uppsetning þeirra myndi óhjákvæmilega valda.

Ókyrrð í lofti af völdum vindorkugarðs er ógn við flugöryggi

Ekki verður séð að tillaga Mannvits geri ráð fyrir rannsóknum á umfangi ókyrrðar sem myndast mun frá vindorkugarði. Ókyrrð í lofti getur haft veruleg neikvæð áhrif á flugöryggi, auk þess sem hún getur haft verulega neikvæð áhrif á líðan flugmanna og farþega. Ókyrrð af völdum vindorkugarðsins er líkleg til að vera lítt fyrirsjáanleg og getur að líkindum haft áhrif í margra kílómetra geira útfrá vindorkugarðinum. Mjög líklegt er að sú ókyrrð sem myndast geri svæðið með öllu ónothæft fyrir þá flugstarfsemi sem verið í loftrýminu yfir og í kringum svæðið um áratugaskeið. Í norðanstaðri vindátt gæti flugvöllurinn á Sandskeiði mögulega orðið ónothæfur vegna loftvirfla sem berast inn á Sandskeið með tilheyrandi ókyrrð. Það gæti stöðvað starfsemi tengda svifflugi á svæðinu og hindrað æfingar á flugvélum á vellinum, sem er helsti æfingaflugvöllur fyrir kennslu- og einkaflug í nágrenni höfuðborgarinnar.

Virðingarfyllt,
Flugfélagið Geirflugl ehf.
Agúst Hjarnkelsón,
stjórnarformaður